

Правила за работа на платниот систем КИБС Инстант (пречистен текст)

Верзија: 2.0

Датум: 12.03.2026

11.77

КИБС АД Скопје

© КИБС АД Скопје, сите права задржани

<https://www.kibs.mk>

Клириншка куќа Клириншки интербанкарски системи АД, Скопје

Бул. Кузман Јосифовски Питу бр. 1
1000 Скопје, Република Македонија

тел.: 02 329 7400
kibs@kibs.mk

www.kibs.mk

Содржина

I. Вовед.....	4
II. Дефиниција и опис на платниот систем КИБС Инстант и улога на операторот КИБС АД Скопје.....	4
III. Предмет на правилата на платниот систем КИБС Инстант	4
IV. Учество во платниот систем КИБС Инстант.....	5
V. Инстант кредитни трансфери кои се извршуваат во платниот систем КИБС Инстант	7
VI. Пораки во платниот систем КИБС Инстант	7
VII. Термински план за работа на платниот систем КИБС Инстант	8
VIII. Обезбедување средства за порамнување во платниот систем КИБС Инстант	8
IX. Основни начела за извршување на инстант кредитните трансфери во платниот систем КИБС Инстант	9
X. Услови и начин за извршување на инстант кредитни трансфери во платниот систем КИБС Инстант	10
XI. Начин на извршување на отповикување на инстант кредитен трансфер	11
XII. Барање за проверка на статус	11
XIII. Порамнување и управување со ликвидност	12
XIV. Достапност и работен ден на платниот систем КИБС Инстант	14
XV. Известување на учесниците од страна на платниот систем КИБС Инстант	14
XVI. Известување на НБ од страна на КИБС АД Скопје.....	14
XVII. Управување со ризици кај платниот систем КИБС Инстант	15
XVIII. Оперативен ризик и ризик од сигурноста на информацискиот систем.....	15
XIX. Ликвидносен ризик	17
XX. Статусни промени на КИБС АД Скопје	17
XXI. Неисполнување на договорните обврски од страна на учесник, исклучување на учесник и раскин на договорот за учество во платниот систем КИБС Инстант	17
XXII. Права и обврски на КИБС АД Скопје и учесниците во платниот систем КИБС Инстант.....	19
XXIII. Измени и/или дополнувања на Правилата.....	21
XXIV. Надоместоци на услугите на КИБС Инстант	21
XXV. Користење и заштита на информациите	22
XXVI. Време на чување на информациите.....	22
XXVII. Обелоденување на правила и податоци	22
XXVIII. Начин на комуникација и контакт лица	22
XXIX. Рекламации	23
XXX. Ниво на услугата	23

Правила за работа на платниот систем КИБС Инстант в.2.0

XXXI.	Сопственички и авторски права	24
XXXII.	Завршни одредби.....	25
Прилог број 1		26
Термински план за работа на платниот систем КИБС Инстант.....		26
I.	Вовед.....	26
II.	Дејствија во платниот систем КИБС Инстант и време на нивно извршување	26

I. Вовед

Со овие правила за работа на платниот систем КИБС Инстант (во понатамошниот текст: Правила) чиј оператор на платниот систем е Клириншката Куќа – Клириншки Интербанкарски Системи АД Скопје (во понатамошниот текст: КИБС АД Скопје) се уредуваат стандардизирани постапки, правила и начин на работа на платниот систем КИБС Инстант.

Овој документ претставува сет од правила и стандарди кои треба да ги исполнат учесниците во КИБС Инстант, со цел да се постигне единствено уредување и постапување во работењето со инстант кредитните трансфери помеѓу учесниците во платниот систем.

КИБС АД Скопје е должен да ги извршува инстант кредитните трансфери во согласност со овие правила и останатите оперативни акти, секојдневно да осигурува сигурно и стабилно функционирање на платниот систем КИБС Инстант и да обезбедува објективни, недискриминаторски и пропорционални услови за пристап на учесниците во платниот систем, независно дали истите се директни или индиректни учесници во платниот систем. Пристапот може да се ограничи само заради заштита од ризици врз платниот систем, како и заради обезбедување на финансиска и оперативна стабилност на платниот систем.

II. Дефиниција и опис на платниот систем КИБС Инстант и улога на операторот КИБС АД Скопје

1. КИБС Инстант е платен систем за обработка на платежни трансакции со инстантни кредитни трансфери во денари (во натамошниот текст: платежни трансакции) во речиси реално време.
2. КИБС АД Скопје е оператор на платниот систем КИБС Инстант и управува со истиот врз основа на дозвола добиена од страна на Народната банка (во понатамошниот текст: НБ) и е запишан во Регистарот на оператори на платни системи кој е јавно достапен на веб-страницата на НБ.
3. КИБС АД Скопје е агент за порамнување на платниот систем КИБС Инстант.
4. Правната рамка за работата на КИБС Инстант е регулирана со Законот за платежни услуги и платни системи (во понатамошниот текст Законот), подзаконските акти донесени од НБ и останатите важечки прописи во Република Македонија.
5. КИБС Инстант е категоризиран од страна на НБ според исполнувањето на критериумите за класификација на платните системи во согласност со Одлука за критериумите за класификација на платните системи, стандардите за нивното работење и барањата за гарантен механизам.

III. Предмет на правилата на платниот систем КИБС Инстант

6. КИБС Инстант работи според овие правила утврдени од КИБС АД Скопје. Предмет на правилата за работење на КИБС Инстант се:
 - услови за учество во платниот систем, начин и услови за вклучување на нови учесници и за времено или трајно исклучување на учесниците од платниот систем КИБС Инстант;

Правила за работа на платниот систем КИБС Инстант в.2.0

- права и обврски на КИБС АД Скопје и на учесниците во истиот;
- начин на пренесување на налози за пренос, начин на проверка на исправноста на налозите за пренос и временски рок за известување во случај на одбивање на налог за пренос;
- момент на внесување и неотповикливост на налог за пренос;
- термински план според кој работи КИБС Инстант;
- валути на кои може да гласат налозите за пренос во платниот систем КИБС Инстант;
- постапка за пресметување на финансиски обврски кои произлегуваат од налозите за пренос, врз основа на инстант кредитни трансфери меѓу учесниците во КИБС Инстант и за известување на учесниците и
- правила за управување со оперативниот ризик, ризикот од сигурноста на информациските системи, ризикот при порамнување и други ризици во платниот систем КИБС Инстант.

IV. Учество во платниот систем КИБС Инстант

7. Учесник во КИБС Инстант може да биде:

- банка, согласно со закон со кој се уредува основањето и работењето на банките;
- штедилница, согласно со закон со кој се уредува основањето и работењето на штедилниците;
- филијала на странска банка согласно со закон со кој се уредува основањето и работењето на банките;
- Трезорот;
- Трезорот на Фондот;
- платежна институција, која добила дозвола за давање платежни услуги согласно закон и
- институција за електронски пари која добила дозвола за издавање електронски пари согласно закон.

8. Учесството во платниот систем КИБС Инстант е директно или индиректно.

Директен учесник во платниот систем е оној кој испраќа и прима налози за пренос во КИБС Инстант, има сметка за порамнување во МИПС системот на НБ, има пресметковна сметка во КИБС Инстант и обезбедува сопствена ликвидност за порамнување на налозите за пренос во платниот систем КИБС Инстант. Индиректен учесник во КИБС Инстант е оној кој испраќа и прима налози за пренос во платниот систем КИБС Инстант, нема сметка за порамнување во МИПС системот на НБ, нема пресметковна сметка во КИБС Инстант, користи ликвидност за порамнување на налозите за пренос на друг директен учесник во КИБС Инстант и е познат на операторот.

9. Учесникот е должен да ги исполнува следните услови за учество во платниот систем КИБС Инстант:

Правила за работа на платниот систем КИБС Инстант в.2.0

- Да поседува SWIFT BIC код (Business Identification Code доделен од Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication);
- Истовремено да учествува во КИБС Инстант како иницијатор и примач на налози за пренос, освен трезорите кои можат да учествуваат само како примачи на налози за пренос. Како исклучок, и учесник кој не е еден од трезорите, има можност да се вклучи во КИБС Инстант само како примач на налози за пренос;
- Да ги исполни условите од овие правила и останатите акти на КИБС АД Скопје применливи за учесниците во овој платен систем;
- Да поднесе барање за учество;
- Да го определи типот на учество во КИБС Инстант: директен или индиректен учесник, како и да определи дали ќе иницира и прима налози за пренос или само ќе прима налози за пренос;
- Да го определи начинот на поврзување во размената на налозите за пренос во КИБС Инстант кое може да биде самостојно или посредно преку друг директен учесник;
- Да добие потврда од КИБС АД Скопје за успешно поврзување со информатичкиот систем на КИБС АД Скопје и исполнетост на останатите ИКТ услови, согласно технички упатства обезбедени од КИБС АД Скопје, дефинирани во документот Листа на техничка документација за платен систем КИБС Инстант;
- Да поднесе Формулар за регистрација и пријави лица за контакт при учество;
- Да достави информација за дозвола за основање и работење издадена од НБ (освен за Трезорите);
- Да достави информација за отворена сметка за порамнување во НБ ако е директен учесник;
- Да изработи методологија за утврдување на долна граница на ликвидноста ако учествува како иницијатор на налози за пренос или ако учествува како директен учесник кој е само примач на налози за пренос чија ликвидност ја користи за порамнување индиректен учесник, кој е самостојно поврзан во размената на налозите за пренос во КИБС Инстант;
- Да достави информација за овластување на КИБС АД Скопје за задолжување на сметката за порамнување на учесникот во МИПС;
- Да склучи Договор за учество во КИБС Инстант;
- Ако е индиректен учесник, да склучи тристран договор со КИБС АД Скопје и со директниот учесник чија ликвидност ја користи за порамнување;
- Ако е учесник кој е посредно поврзан во КИБС Инстант во размената на налозите за пренос преку друг директен учесник (без оглед дали е директен учесник или е индиректен учесник), да склучи тристран договор со КИБС АД Скопје и со директниот учесник преку кого врши размена на налозите за пренос;
- Да добие потврда од страна на операторот КИБС АД Скопје за техничка и оперативна подготвеност по успешно реализиран основен сет на тест сценарија;

- Да спроведува тестирања и во случај на промени кои влијаат на функционалностите на системот, за што КИБС АД Скопје претходно ќе го извести учесникот.

V. Инстант кредитни трансфери кои се извршуваат во платниот систем КИБС Инстант

10. Инстант кредитните трансфери помеѓу учесниците во КИБС Инстант се платежни трансакции кои се базираат на налози за пренос за инстант кредитни трансфери и на позитивен одговор на барања за отповикување на налози за пренос за инстант кредитни трансфери. Извршувањето и порамнувањето на инстант кредитните трансфери во КИБС Инстант е во согласност со Терминскиот план кој е составен дел од овие правила. Временската рамка за извршување на еден инстант кредитен трансфер, од моментот на ставање на временски печат од страна на учесникот праќач до моментот на добивање на одговор од учесникот примач е со целно време од 10 секунди, а максимално време од 20 секунди, по чие надминување кредитниот трансфер ќе биде одбиен. Финалното известување за крајниот исход од плаќањето учесниците го добиваат за максимум 25 секунди од моментот на ставање на временски печат од страна на учесникот праќач.

VI. Пораки во платниот систем КИБС Инстант

11. Во КИБС Инстант се разменуваат платежни пораки и останати пораки. Платежните пораки се инстант кредитните трансфери од претходната точка, а останатите пораки се: информација за прифаќањето или одбивањето на налогот за инстант кредитен трансфер, барање за отповикување на налогот за инстант кредитен трансфер, негативен одговор на барањето за отповикување на налогот за инстант кредитен трансфер, барање за проверка на статусот на налогот за инстант кредитен трансфер, барање за проверка на статусот на отповикувањето на налогот за инстант кредитен трансфер, пораки за усогласување на ликвидноста, статусни пораки и извештаи од КИБС Инстант.
12. Активностите поврзани со учеството и размената на пораки во платниот систем КИБС Инстант, КИБС АД Скопје и учесниците ги извршуваат со електронска размена преку телекомуникациско поврзување. Размената на податоците во КИБС Инстант, помеѓу учесниците и КИБС АД Скопје се врши со задолжителна автентикација со квалификувани сертификати за напреден електронски печат, со цел гарантирање на автентичност и интегритет на податоците. Квалификуваниот сертификат за напреден електронски печат учесникот го набавува независно од овие правила од овластен издавач на сертификати прифатен од КИБС АД Скопје.
13. Условите и стандардите за пристап и користење на телекомуникациските мрежи, како и начинот на размена на пораките се регулирани во Техничките упатства.
14. Форматот, содржината и постапките за обработка на пораките се регулирани со овие Правила и со Техничките упатства. При размената на пораките се користи податочниот стандард ISO 20022. Условите и времетраењето на размената на пораките се утврдуваат со овие правила, Терминскиот план и Техничките упатства и со договор меѓу КИБС АД Скопје и учесникот.

VII. Термински план за работа на платниот систем КИБС Инстант

15. Временската рамка за извршување на дејствијата во платниот систем на КИБС Инстант во текот на еден работен ден е уредена со Терминскиот план за работа на платниот систем КИБС Инстант (Термински план).
16. Терминскиот план е усогласен со Терминскиот план за работа на МИПС во однос на меѓусебно поврзаните дејствија во делот на активностите за порамнување.
17. Учесниците се должни предвидените дејствија да ги извршуваат согласно Терминскиот план односно договореното време на извршување.
18. Деталниот опис на Терминскиот план е составен дел на овие Правила. (Прилог 1)

VIII. Обезбедување средства за порамнување во платниот систем КИБС Инстант

19. КИБС АД Скопје отвора сметка во МИПС на која учесниците издвојуваат парични средства од својата сметка за порамнување во МИПС со намена за обезбедување покритие за извршување на инстант кредитните трансфери во КИБС Инстант (во понатамошниот текст СПИП – сметка за претплата на инстант плаќања).
20. КИБС АД Скопје за секој учесник отвора пресметковна сметка преку која се извршуваат инстант кредитните трансфери во КИБС Инстант. На пресметковната сметка се евидентираат приливите и одливите на учесникот во платниот систем и истата е функционален дел од инфраструктурата на платниот систем со кој управува КИБС АД Скопје. На пресметковната сметка на директниот учесник од чија ликвидност се порамнува индиректен учесник, се евидентираат приливите и одливите и на индиректниот учесник.
21. Со цел обезбедување средства за порамнување на налозите за инстант кредитни трансфери во платниот систем КИБС Инстант, се применува модел на порамнување со претплата така што секој учесник обезбедува претходно средства од својата сметка за порамнување во МИПС на СПИП и тековно се грижи секогаш да има расположливи средства на својата пресметковна сметка во КИБС Инстант.
22. Издвоените средства на учесникот на СПИП за извршување на инстант кредитните трансфери се во сопственост на учесникот.
23. Издвоените средства на учесникот на СПИП можат да се користат само за извршување на инстант кредитни трансфери и не можат да се користат за било какви други плаќања и намени.
24. При секоја уплата на средства од сметката за порамнување на учесникот во МИПС на СПИП се одобрува неговата пресметковна сметка во КИБС Инстант.
25. При секој поврат на средства од СПИП на сметката за порамнување на учесникот во МИПС се задолжува неговата пресметковна сметка во КИБС Инстант.
26. Поврат на средства од СПИП на сметката за порамнување на учесникот во МИПС, КИБС АД Скопје може да се изврши и на барање на учесник, при што се задолжува неговата пресметковна сметка во КИБС Инстант.

27. Директен учесник од чија ликвидност се порамнува индиректен учесник, обезбедува и се грижи за расположливите средства на својата пресметковна сметка во КИБС Инстант и за индиректниот учесник.

IX. Основни начела за извршување на инстант кредитните трансфери во платниот систем КИБС Инстант

28. На пресметковната сметка на учесникот во КИБС Инстант се евидентираат:
- Приливи од извршени инстант кредитни трансфери на другите учесници и позитивни одговори на барања за отповикување на инстант кредитни трансфери од другите учесници;
 - Одливи од инстант кредитни трансфери на учесникот и позитивните одговори на учесникот на барања за отповикување на инстант кредитни трансфери;
 - Уплати од сметката за порамнување на учесникот во МИПС на СПИП и исплати од СПИП на сметката за порамнување на учесникот во МИПС.
29. Расположливите средства на пресметковната сметка на учесникот во КИБС Инстант ги сочинуваат износот на уплатените средства од неговата сметка за порамнување во МИПС на СПИП, зголемен за износот на сите приливни инстант кредитни трансфери, намален за износот на сите одливни инстант кредитни трансфери, намален за износот на исплатените средства од СПИП на неговата сметка за порамнување во МИПС и намален за износот на резервациите.
30. Состојбата на расположливи средства на пресметковната сметка на учесникот во КИБС Инстант секогаш треба да биде поголема или еднаква на нула.
31. Сумарната состојба на средства евидентирани на пресметковните сметки на сите учесници во КИБС Инстант од нивните уплати и исплати на СПИП е еднаква на состојбата на средствата на СПИП.
32. Извршувањето на инстант кредитен трансфер помеѓу учесниците и исплата од СПИП на сметката за порамнување на учесникот во МИПС се врши само до висина на расположливите средства на пресметковната сметка на учесникот во КИБС Инстант. Доколку учесникот нема доволно расположливи средства на неговата пресметковна сметка во КИБС Инстант, инстант кредитниот трансфер ќе биде одбиен.
33. Резервација на средства на пресметковната сметка на учесникот во КИБС Инстант претставува неможност за користење на средствата во висина на:
- Износот на налогот за пренос на инстант кредитен трансфер на учесникот се до приемот на информација за прифаќање или одбивање на налогот или истек на времето за негово извршување и
 - Задолжувањето на пресметковната сметка на учесникот во КИБС Инстант при поврат на средства од СПИП на сметката за порамнување на учесникот во МИПС.
34. КИБС АД Скопје на директниот учесник му овозможува увид на сите приливи и одливи на/од пресметковната сметка (негови и на индиректниот учесник), а на индиректниот учесник не му е овозможен увид на приливите и одливите на/од пресметковната сметка на директниот учесник преку кој се порамнува.

Х. Услови и начин за извршување на инстант кредитни трансфери во платниот систем КИБС Инстант

35. Инстант кредитен трансфер ќе се изврши ако:
- Платежната порака за извршување на инстант кредитниот трансфер е технички исправна.
 - Учесникот има доволно расположливи средства на неговата пресметковна сметка во КИБС Инстант.
 - Извршувањето на налогот за пренос не е оневозможено согласно дејствијата уредени во точките 96, 97 и 98 од овие правила.
36. Платежната порака за извршување на инстант кредитен трансфер е технички исправна доколку е во согласност со наведените одредби во делот VII од овие правила.
37. Инстант кредитните трансфери се доставуваат и извршуваат поединечно, еден по еден и континуирано.
38. Горната граница на износот на поединечен инстант кредитен трансфер во денари е уредена со подзаконски акт на НБ - Одлука за горната граница на износот на плаќања со мала вредност. Управниот одбор на КИБС АД Скопје може со одлука да определи пониска горна граница на поединечен инстант кредитен трансфер во КИБС Инстант од оној кој е уреден со подзаконскиот акт на НБ наведен во оваа точка, при што ги информира учесниците најмалку 60 дена пред примената на одлуката.
39. Учесникот иницијатор креира налог за пренос согласно Техничките упатства и поставува временски печат кој го означува моментот на започнување на извршувањето на налогот. Временската рамка за извршување на налогот е согласно точка 10, а е детално опишана во Техничките упатства и е во согласност со Правилата на SCT Inst шемата.
40. КИБС Инстант прави прием и проверка на налогот, вклучително и на расположливите средства за тој учесник и го известува учесникот за статусот на налогот:
- Доколку налогот е прифатен од КИБС Инстант, се резервираат средства на пресметковната сметка на учесникот иницијатор за износот на иницираниот инстант кредитен трансфер и го проследува налогот до учесникот примач,
 - Доколку налогот е одбиен од КИБС Инстант, КИБС Инстант враќа соодветна порака со статус за одбивање до учесникот иницијатор со која го информира дека налогот е неуспешен наведувајќи ја и соодветната причина.
41. Во процесот на извршување на инстант кредитниот трансфер вклучен е и учесникот примач, кој по приемот на налогот за инстант кредитен трансфер од КИБС Инстант треба да изврши прифаќање или одбивање на истиот и креирање на соодветен одговор, позитивен или негативен. По прием на одговор од страна на учесникот примач, КИБС Инстант:
- го комплетира преносот на средства со задолжување на пресметковната сметка на учесникот иницијатор и со одобрување на пресметковната сметка на учесникот примач и доставува известување за прифаќањето до двата учесника во случај кога одговорот за прифаќање од страна на учесникот примач е позитивен;

Правила за работа на платниот систем КИБС Инстант в.2.0

- го одбива налогот со испраќање на известување до двата учесника и ги ослободува резервираните средства на пресметковната сметка на учесникот иницијатор во случај кога одговорот за прифаќање од страна на учесникот примач е негативен.
- 42. Момент на внесување и неотповикливост на налогот за инстант кредитен трансфер во КИБС Инстант е моментот на резервирање на средства на пресметковната сметка на учесникот во КИБС Инстант.
- 43. Кај учесникот кој е посредно поврзан во КИБС Инстант во размената на налозите за пренос, налогот за пренос го доставува директен учесник во негово име согласно тристранит договор уреден во точка 9 став 14 и за истиот директниот учесник добива известување од КИБС АД Скопје за статусот за извршување на налогот.
- 44. КИБС АД Скопје не испраќа известување до учесниците за статусот на извршувањето на налогот поради безбедносни причини во случаите кога:
 - Пораката е примена од неавторизиран комуникациски канал;
 - Пораката не ги исполнила безбедносните проверки/критериуми;
 - Пораката за статус е испратена пред завршување на времето на извршување на налогот.
- 45. Потврда за статус нема да се обработи доколку е испратена од учесник примач кој не е познат во платниот систем КИБС Инстант.
- 46. Платниот систем КИБС Инстант не обработува инстант кредитни трансфери со иден датум.
- 47. Начинот на извршување на инстант кредитните трансфери во платниот систем КИБС Инстант подетално е уреден во Техничките упатства.

XI. Начин на извршување на отповикување на инстант кредитен трансфер

- 48. Секој учесник има право да иницира барање за отповикување (Recall) за веќе порамнет инстант кредитен трансфер во свое име или во име на краен корисник. Начинот на извршување на барањето за отповикување на инстант кредитен трансфер е подетално опишан во Техничките упатства.
- 49. Позитивниот одговор на барањето за отповикување на инстант кредитен трансфер се смета дека е внесен и неотповиклив во КИБС Инстант во моментот на задолжување на пресметковна сметка на учесникот кој позитивно одговорил на барањето за отповикување на инстант кредитниот трансфер.

XII. Барање за проверка на статус

- 50. Учесникот иницијатор и учесникот примач не го претпоставуваат конечниот статус на инстант кредитниот трансфер. Доколку учесникот иницијатор не добие порака за конечен статус на испратениот инстант кредитен трансфер должен е да започне автоматски процес на проверка (истражување) со испраќање на барање за проверка на статус веднаш по истекување на периодот за извршување на инстант кредитниот трансфер. Начинот на извршување на процесот на проверка (истражување) на статус е подетално опишан во Техничките упатства.

51. Учесникот може да испрати барање за проверка на статус и во случај кога нема добиено одговор за испратено барање за отповикување на инстант кредитен трансфер во рамките на предвидените рокови за одговор од страна на учесникот кон кого е испратено барањето. Начинот на извршување на процесот на проверка (истражување) на статус е подетално опишан во Техничките упатства.

XIII. Порамнување и управување со ликвидност

52. Платниот систем КИБС Инстант е платен систем во кој се применува конечноста на порамнувањето. Извршениот кредитен трансфер е истовремено порамнет во КИБС Инстант и е конечен. Инстант кредитните трансфери се порамнети во КИБС Инстант поединечно и континуирано во речиси реално време, со износ наведен во налогот до висина на расположливите средства на пресметковната сметка на учесникот во КИБС Инстант. Порамнувањето се извршува со намалување на расположливата ликвидност на учесникот испраќач од една страна и со зголемување на расположливата ликвидност на учесникот примач, од друга страна, во евиденцијата на операторот.
53. Во КИБС Инстант се применува модел на порамнување со претплата согласно одредбите во дел VIII од овие правила. Со овој модел се порамнува оној инстант кредитен трансфер за кој учесникот при извршување на истиот има доволно расположливи средства на неговата пресметковна сметка, а во спротивно истиот се одбива.
54. При порамнување на инстант кредитен трансфер и порамнување при отповикување на веќе извршен инстант кредитен трансфер, состојбата на СПИП во МИПС не се менува.
55. Со цел управување со ликвидноста во КИБС Инстант, учесникот поставува параметри за управување со својата ликвидност во КИБС Инстант. Параметрите кои ги поставува се посакувана ликвидност, долна граница на ликвидноста и горна граница на ликвидноста во платниот систем КИБС Инстант. Износите на параметрите за управување со ликвидноста ги одредува секој учесник поединечно. Притоа секој учесник има обврска да управува со ликвидноста во секое време согласно анализа на историски податоци.
56. Директниот учесник од чија ликвидност се порамнува индиректен учесник, обезбедува ликвидност на својата пресметковна сметка за себе и за индиректниот учесник. Во ваков случај ликвидноста меѓу директниот и индиректниот учесник е споделена, а директниот учесник управува интегрално со својата и со ликвидноста на другиот учесник. Аранжманот за ваквата соработка е согласно тристраниот договор уреден во точка 9 став 14.
57. Порамнувањето на инстант кредитните трансфери се извршува во МИПС системот со усогласување на ликвидноста на учесникот согласно параметрите за управување на неговата ликвидност поставени во КИБС Инстант. Усогласувањето на ликвидноста се извршува со налози за пренос на ликвидноста од сметката за порамнување на учесникот во МИПС на СПИП и од СПИП на сметката за порамнување на учесникот во МИПС.
58. Налогот за пренос на ликвидноста од СПИП на сметката за порамнување на учесникот во МИПС, при што истовремено се задолжува неговата пресметковна сметка, се извршува доколку:

Правила за работа на платниот систем КИБС Инстант в.2.0

- Пораката за пренос на ликвидноста е технички исправна;
 - Учесникот има доволно расположливи средства на неговата пресметковна сметка во КИБС Инстант и
 - Извршувањето на налогот за пренос не е оневозможено согласно дејствијата уредени во точките 96, 97 и 98 од овие правила.
59. Налогот за пренос на ликвидноста од сметката за порамнување на учесникот во МИПС на СПИП, при што истовремено се одобрува неговата пресметковна сметка во КИБС Инстант, се извршува доколку:
- Пораката за пренос на ликвидноста е технички исправна;
 - Учесникот го овластил КИБС АД Скопје да ја задолжува неговата сметка за порамнување во МИПС или учесникот самостојно изврши пренос на средства од неговата сметка за порамнување во МИПС на СПИП;
 - Учесникот има доволно средства на својата сметка за порамнување во МИПС и
 - Извршувањето на налогот за пренос не е оневозможено согласно дејствијата уредени во точките 96, 97 и 98.
60. Усогласувањето на ликвидноста се извршува автоматски во претходно дефинирани циклуси согласно Терминскиот план или мануелно согласно ад хок барање на учесник и се извршува во работни денови на МИПС и во рамки на терминските планови на КИБС Инстант и МИПС. При автоматско усогласување на ликвидноста:
- во случај износот на пресметковната сметка на учесникот да е над горната граница, се врши усогласување на ликвидноста до износот на посакуваната ликвидност со поврат на средства од СПИП на сметката за порамнување на учесникот во МИПС,
 - во случај износот на пресметковната сметка на учесникот да е под долната граница, се врши усогласување на ликвидноста до износот на посакуваната ликвидност со пренос на средства од сметката за порамнување на учесникот во МИПС на СПИП врз основа на дадено овластување од учесникот на КИБС АД Скопје.
- При мануелното усогласување на ликвидноста, КИБС АД Скопје ја одобрува или задолжува пресметковната сметка на учесникот во КИБС Инстант врз основа на дадено овластување од учесникот на КИБС АД Скопје на барање на учесникот во било кое време, во работни денови на МИПС и во рамки на терминските планови на КИБС Инстант и МИПС.
61. Пораката за пренос на ликвидноста е технички исправна доколку е во согласност со наведените одредби во делот VII од овие правила.
62. Налогот за пренос на ликвидноста се комплетира по добивање на соодветно известување од МИПС за извршување на налогот.
63. Налогот за пренос на ликвидност кога се задолжува пресметковната сметка на учесникот е неотповиклив во моментот кога износот на средства за негово извршување е резервиран на пресметковната сметка на учесникот.

64. Во случај на неисполнување на условите наведени во точките 58 и 59 од страна на учесникот, пораката за пренос на ликвидноста е одбиена и учесникот е веднаш известен.

XIV. Достапност и работен ден на платниот систем КИБС Инстант

65. КИБС Инстант е достапен за извршување на инстант кредитни трансфери континуирано без прекин 24 часа, 7 дена во седмицата, 365 дена во годината.
66. Работниот ден на КИБС Инстант е еднаков на календарскиот ден и трае од 00:00 до 24:00 часот.
67. Датум на инстант кредитниот трансфер е календарскиот ден во кој истиот е извршен и порамнет во КИБС Инстант.

XV. Известување на учесниците од страна на платниот систем КИБС Инстант

68. Секој учесник, и во улога на иницијатор и во улога на примач, добива известување од КИБС Инстант по извршувањето на инстант кредитниот трансфер согласно одредбите во дел X од овие правила, со кое се потврдува извршувањето на инстант кредитниот трансфер или неговото одбивање.
69. Учесникот добива извештаи од КИБС Инстант за извршените инстант кредитни трансфери кои се подетално објаснети во Техничките упатства.
70. КИБС Инстант континуирано му овозможува на учесникот пристап до информации за поединечните инстант кредитни трансфери преку веб портал.
71. Секој учесник добива известување од МИПС за порамнувањето по извршување на преносот на ликвидноста од неговата сметка за порамнување во МИПС на СПИП и од СПИП на неговата сметка за порамнување во МИПС.
72. Учесникот добива извештаи од КИБС Инстант за извршените преноси на ликвидност кои се подетално објаснети во Техничките упатства.
73. КИБС АД Скопје континуирано му овозможува на учесникот пристап до информации за поединечните налози за пренос на ликвидноста преку веб портал.
74. КИБС АД Скопје води Регистар на учесници и ги известува останатите учесници за вклучувањето и исклучувањето на останатите учесници согласно Терминскиот план.

XVI. Известување на НБ од страна на КИБС АД Скопје

75. КИБС АД Скопје ја известува НБ за вклучување на учесник во КИБС Инстант по исполнување на условите за негово вклучување во КИБС Инстант и по утврдување на датумот за негов почеток на работа. КИБС АД Скопје исто така ја известува НБ доколку настане исклучување на постоен учесник, а по утврдување на датумот за неговото исклучување.
76. КИБС АД Скопје до НБ доставува податоци за КИБС Инстант согласно пропишаните содржини, рокови и начин на доставување.

77. КИБС АД Скопје е должен на Народната банка да и осигури можност за секојдневен увид во состојбата на паричните средства на пресметковните сметки на учесниците.

XVII. Управување со ризици кај платниот систем КИБС Инстант

78. Работењето на платниот систем КИБС Инстант е поставено на сеопфатна рамка и методологија за управување со ризиците во согласност со подзаконскиот акт на НБ, Одлуката за критериумите за класификацијата на платните системи, стандардите за нивното работење и барањата за гарантен механизам.

XVIII. Оперативен ризик и ризик од сигурноста на информацискиот систем

79. КИБС АД Скопје има воспоставено, ревидира и тестира политики, процедури и контроли за идентификување, следење и управување со оперативните ризици.
80. КИБС АД Скопје управува со капацитетите за платниот систем, со цел во секое време да има приспособлив капацитет соодветен за справување со зголемен обем на налози за пренос којшто се јавува во стресни ситуации.
81. КИБС АД Скопје има воспоставено сеопфатни политики за физичка и информациска безбедност со цел да се идентификуваат, оценуваат и управуваат сите потенцијални слабости и закани. КИБС АД Скопје ги ревидира овие политики најмалку еднаш годишно, а по потреба и почесто.
82. КИБС АД Скопје управува со ризикот од напади од дигиталниот простор, така што ги идентификува своите критични операции и средствата за поддршка и воспоставува соодветни мерки за нивна заштита, откривање, одговор и закрепнување од напади од дигиталниот простор. Овие мерки редовно се тестираат за да се осигури дека има соодветно ниво на подготвеност од нападите од дигиталниот простор, во која било ситуација, со цел навремено приспособување кон динамичната природа на овој тип ризици.
83. КИБС АД Скопје воспоставува план за непрекинатоство во работењето, кој овозможува преку редовна анализа на влијанија да се утврдат приоритетни и критични оперативни активности, да се воспостават процедури за справување со кризна состојба и обнова на работата на КИБС Инстант, како и дефинирање на улоги и одговорности на одговорните лица во случај на појава на неочекуван прекин. Во случај на катастрофа на примарната локација, планот за непрекинатоство предвидува на секундарната локација можност за враќање на работата на критичните системи за информатичка технологија по нарушувањето, со цел да му овозможи на КИБС Инстант да продолжи да функционира.
84. Учесникот остварува комуникација со платниот систем КИБС Инстант преку затворената мрежа ФиНет (intranet), чиј сопственик и администратор е КИБС и која овозможува безбедна и контролирана околина за комуникација. Во случај на достапност на ФиНет мрежата, комуникацијата се остварува преку закупени телекомуникациски линии согласно Техничките упатства.
85. Секој учесник е должен да пријави кај КИБС АД Скопје електронски сертификат за напреден електронски печат издаден од КИБС АД Скопје. Учесникот е должен кај себе да го инсталира јавниот електронски сертификат, доставен од страна на КИБС АД Скопје.

86. Учесникот треба да воспостави непрекинатост во работењето и да обезбеди обработка на податоците за пренос на средства во вонредни услови.
87. Во случај кога учесникот има однапред планирани редовни измени во својот информациски систем и привремено нема да биде достапен во КИБС Инстант, учесникот е должен да го промени статусот (активен/неактивен) во КИБС Инстант согласно техничките упатства со што ги известува КИБС АД Скопје и останатите учесници за промената на статусот на тој учесник. Дополнително, на барање на учесникот КИБС АД Скопје има можност да ги извести останатите учесници или привремено да го промени статусот на учесникот согласно техничките упатства со што ги известува останатите учесници за промената на статусот на тој учесник.
88. По барање на КИБС АД Скопје, учесниците се должни да учествуваат во редовни и вонредни тестирања, за решавање вонредни ситуации и обезбедување непрекинатост во работењето.
89. Во случај на прекин на електронско извршување на размената на податоци со МИПС, се постапува согласно Упатство за размена на податоци со МИПС во случај да не функционира програмот за електронска размена на пораки.
90. Учесникот презема соодветни и сразмерни технички, оперативни и организациски мерки за управување со ризиците кои претставуваат закана за нивните мрежи и информациски системи преку кои тие ги обезбедуваат своите услуги и комуникацијата со КИБС Инстант, како и да се спречи или сведе, на најмала можна мера, влијанието на инцидентот врз корисниците на нивните услуги и на други услуги согласно законските одредби од оваа област.
91. Учесникот соработува и ги известува надлежните институции за секој значителен сигурносен инцидент што има влијание врз обезбедувањето на нивните услуги и да ги доставуваат потребните информации до надлежните институции со кои ќе се овозможи утврдување на влијанието на инцидентот надвор од информациониот систем на учесникот.
92. Со цел намалување на ризикот од измами кој може да се материјализира кон учесниците во КИБС Инстант, имплементираните технологии од страна на КИБС АД Скопје за спречување на овие ризици, детално се опишани во техничките упатства и во правилата и процедурите за спречување на нарушување на информатичка безбедност кои вклучуваат: систем за обезбедување на физичка безбедност; систем за обезбедување заштита на информациските системи со примена на технички средства за заштита, следење и анализа на настани; заштита на софтверот и техничката средина; поддршка на различни категории на корисници и нивоа на пристап до системот и др.
93. Во случај на злоупотреба на средства на крајните корисници на учесниците во КИБС Инстант или проценка за реална веројатност од таков настан, Управниот одбор на КИБС АД Скопје ги презема сите потребни активности за спречување на настанот, пришто може да донесе одлука за определување на пониска горна граница на поединечен инстант кредитен трансфер во КИБС Инстант од оној кој е уреден во подзаконскиот акт на НБ од точка 38, пришто ги информира учесниците веднаш по носењето на таквата одлука.

XIX. Ликвидносен ризик

94. Моделот на порамнување со претплата го елиминира ликвидносниот ризик во КИБС Инстант. Овој модел на порамнување содржи во себе гарантен механизам за исполнување на финансиските обврски при порамнување на налозите за пренос.

XX. Статусни промени на КИБС АД Скопје

95. Доколку над деловното работење на КИБС АД Скопје е покрената стечајна или ликвидациона постапка, му се одземе дозволата за работа или престане да ја извршува дејноста оператор на платниот систем КИБС Инстант, КИБС АД Скопје ги враќа расположливите средства на пресметковните сметки на учесниците со налог за пренос од СПИП на нивните сметки за порамнување во МИПС, најдоцна пред датумот на настанување на статусната промена.

XXI. Неисполнување на договорните обврски од страна на учесник, исклучување на учесник и раскин на договорот за учество во платниот систем КИБС Инстант

96. Во случај учесник да не постапува согласно овие правила, договорот и останатата документација врз основа на кои е уредено работењето на КИБС Инстант и кои се доставени до и прифатени од учесникот, КИБС АД Скопје го известува учесникот за видот на неусогласеноста, како и мерките кои треба да ги преземе и воедно го известува дека ќе биде исклучен од платниот систем КИБС Инстант доколку во дадениот рок не ги отстрани наведените неусогласености. Рокот за отстранување на неусогласености зависи од видот на истите и колку тие го загрозуваат платниот систем. Рокот за усогласување за случаите за кои истиот не е наведен во овие Правила е најмногу 60 дена. По проценка на КИБС АД Скопје во рокот предвиден за усогласување, учесникот може да биде исклучен целосно или делумно (за прилив или за одлив). Учесникот кој и после известувањето не постапи согласно наведеното во оваа одредба односно известувањето добиено од КИБС АД Скопје, се исклучува од платниот систем КИБС Инстант и договорот за учество во овој платен систем се смета за раскинат.
97. КИБС Инстант престанува да ги извршува инстант кредитните трансфери за учесникот и без известување го исклучува учесникот во случаите кога:
- Добива известување за постапување по решение издадено од НБ (за отворање на стечајна постапка, ликвидациона постапка, одземање на дозвола за работа и слично);
 - Добива известување за постапување по решение издадено од НБ за ограничување на работењето на учесникот, при што исклучувањето е во сила се додека НБ не достави друго известување (целосно за прилив и одлив, делумно или за прилив или за одлив);
 - Престане да исполнува некои од условите за учество во КИБС Инстант;
 - На друг начин го загрозува работењето на КИБС Инстант, КИБС АД Скопје и учесниците и претставува ризик и закана за нив;

Правила за работа на платниот систем КИБС Инстант в.2.0

- Нема подмирено обврски кон КИБС АД Скопје согласно тарифата со која се пресметуваат надоместоците за учесниците подолго од 90 дена од моментот на нивното настанување и за истото е претходно известен од КИБС АД Скопје.

Во случај на алинеја 1 од оваа точка, учесникот се исклучува веднаш и трајно од платниот систем КИБС Инстант и договорот за учество во платниот систем се смета за раскинат.

Во случај на алинеја 2 од оваа точка, учесникот се исклучува за активноста согласно известувањето добиено од НБ.

Во случаеви предвидени со алинеите 3, 4 и 5 од оваа точка се постапува согласно точката 96 од овие правила.

98. КИБС АД Скопје може да го исклучи целосно или делумно учесникот кога истиот во платниот систем КИБС Инстант не обезбедил доволно средства најмалку 3 пати во последователни 30 календарски денови за извршување на налозите за пренос на ликвидност од неговата сметка за порамнување во МИПС на СПИП. Во ваков случај се постапува согласно точката 96 од овие правила.
99. КИБС АД Скопје го исклучува учесникот по негово барање за раскинување на договорот за учество во КИБС Инстант, со истек на отказниот рок за раскинување од 3 (три) месеци по доставеното барање. Во случај кога се врши промена на Правилата, а учесникот извести дека не ги прифаќа променетите правила и поднесе барање за раскинување на договорот за учество во КИБС Инстант, рокот за исклучување е заклучно со почетокот на рокот на примена на променетите правила, а исклучувањето се врши врз основа на добиено барање од учесникот за раскинување на договорот и исклучување од платниот систем. Во случај кога се спојуваат и преземаат меѓусебно учесници, учесникот кој престанува да работи во КИБС Инстант се исклучува и му се раскинува договорот со датумот на кој настанува спојувањето односно преземањето.
100. Во случај на исклучување на учесник од платниот систем КИБС Инстант, расположливите средства на неговата пресметковна сметка во КИБС Инстант во моментот на исклучувањето се враќаат веднаш од СПИП на неговата сметка за порамнување во МИПС по добивањето на известувањето од НБ согласно алинеите 1 и 2 од точка 97 од овие правила. Во случаеви на исклучување на учесник согласно одредбите во алинеја 2 од точка 9, алинеите 3, 4 и 5 од точка 97 и точка 98 од овие правила, расположливите средства на неговата пресметковна сметка се враќаат од СПИП на неговата сметка за порамнување во МИПС, пред датумот на исклучување, а согласно одредбите во алинеја 2 точка 9 и точка 96 од овие правила соодветно. Во случаеви на исклучување на учесник согласно точка 99 од овие правила, расположливите средства на неговата пресметковна сметка во КИБС Инстант се враќаат од СПИП на неговата сметка за порамнување во МИПС пред датумот за исклучување одреден во точката 99 од овие правила, освен во случај на спојување односно преземање на учесници кога учесникот кој се исклучува се исклучува пред датумот за спојување односно преземање.
101. Во случај кога директен учесник кој самостојно е поврзан во размената на налози за пренос во КИБС Инстант ќе биде исклучен од КИБС Инстант, директните и индиректните учесници кои се посредно поврзани во размената на налози за пренос или учествуваат во КИБС Инстант преку исклучениот учесник, ќе бидат исто така исклучени од КИБС Инстант.

XXII. Права и обврски на КИБС АД Скопје и учесниците во платниот систем КИБС Инстант

102. КИБС АД Скопје при управувањето:

- ги утврдува овие правила и актите согласно кои работи платниот систем, се грижи за нивна примена и постојана усогласеност со важечката регулатива;
- носи соодветни одлуки во интерес на платниот систем и учесниците, согласно интерни правила за управување со платниот систем кој самиот ги утврдува за потребите на непречено работење на КИБС Инстант;
- обезбедува учество на учесниците во КИБС Инстант, согласно Правилата, договорот за учество во платниот систем и другите акти доставени до учесникот;
- за учество во КИБС Инстант обезбедува објективни, недискриминаторски и пропорционални услови;
- ја одржува дозволата за оператор на платен систем добиена од НБ;
- се грижи постојано да ги исполнува одредбите во Правилата за работа на платниот систем МИПС, договорот за учество во платниот систем МИПС и другите акти на МИПС во кој учествува;
- ја отвора СПИП во МИПС;
- го одржува Регистарот на учесници во КИБС Инстант кој содржи информации за сите учесници. Регистарот на учесници се ажурира и дистрибуира до учесниците согласно Техничките упатства и Терминскиот план;
- овозможува внесување и порамнување на налозите за пренос коишто ги исполнуваат одредбите од овие правила и овозможува управување со ликвидноста;
- обезбедува безбеден пристап на учесниците до системот, како и доверливост на примените и зачуваните информации кај КИБС АД Скопје;
- обезбедува сигурна и безбедна комуникациска средина за работа на платниот систем КИБС Инстант;
- ги дефинира барањата за безбедност и непрекинатоство во работењето на учесниците;
- овозможува околина за спроведување тестови при промени во системот, на барање на учесник во КИБС Инстант и при вклучување нов учесник;
- ги информира учесниците за временските рокови за постапување согласно одредбите во точка 15 од овие правила;
- ги пресметува и ги наплатува надоместоците за учество во КИБС Инстант;
- се грижи платниот систем да биде економичен за сите учесници и за крајните нивни корисници;
- постапува по известувањата од учесниците, особено оние поврзани со проблем во врска со услугите што ги обезбедува на учесниците, истите соодветно да ги разрешува и за тоа соодветно да ги известува учесниците;

Правила за работа на платниот систем КИБС Инстант в.2.0

- навремено ги известува учесниците и субјектите од интерес за прашањата од значење за работењето на КИБС Инстант и/или кои се поврзани со користењето на услугите, согласно одредбите од овие правила и
- ги известува останатите учесници за датумот на започнување со работа на нов учесник односно за датумот на исклучување на постоечки учесник во/од КИБС Инстант, како и за останати промени во дејствијата на учесниците во КИБС Инстант.

103. Учесникот во КИБС Инстант се обврзува:

- да ги исполнува одредбите од Правилата, договорот за учество во КИБС Инстант и другите акти со кои е уредено работењето на КИБС Инстант;
- да обезбеди средства на СПИП заради исполнување на обврските коишто произлегуваат од порамнувањето на налозите за себе и за индиректниот учесник доколку со истиот има таков аранжман;
- тековно да управува со својата ликвидност во КИБС Инстант со цел непречено извршување на налозите за инстант кредитни трансфери;
- изработената методологија за утврдување на долна граница на ликвидноста да ја ажурира по потреба, а најмалку еднаш годишно, доколку учествува како иницијатор на налози за пренос или ако учествува како директен учесник кој е само примач на налози за пренос чија ликвидност ја користи за порамнување индиректен учесник, кој е самостојно поврзан во размената на налозите за пренос во КИБС Инстант;
- да достави овластување за КИБС АД Скопје во МИПС да издава налози за пренос на товар на сметката на учесникот за порамнување во МИПС во корист на СПИП, заради исполнување на обврските коишто произлегуваат од порамнувањето на налозите;
- да иницира налози за пренос согласно одредбите од овие правила за себе и за учесникот кој е посредно поврзан во КИБС Инстант во размената на налозите за пренос, доколку со истиот има таков аранжман;
- да обезбеди точни податоци во налозите за пренос;
- редовно да го усогласува своето работење согласно одредбата во точка 16,
- да го известува КИБС АД Скопје за секој проблем во врска со учеството во платниот систем КИБС Инстант преку каналите за комуникација,
- да соработува во врска со испитувањето, утврдувањето и разрешувањето евентуален проблем;
- да го почитува секое упатство, соопштение или известување дадено од страна на КИБС АД Скопје во врска со користењето на услугите доколку истото не е спротивно на одредбите и целта на овие правила и Договорот за учество во КИБС Инстант и да се придржува кон истите;
- да постапува во согласност со зададените известувања и рокови од КИБС АД Скопје согласно точка 96 од овие правила и веднаш да пристапи кон надминување на неусогласеноста и преземање на мерките во дадениот рок;
- да ги исправи веднаш евентуалните грешки коишто може да се појават во текот на работењето, коишто се во негова одговорност;

Правила за работа на платниот систем КИБС Инстант в.2.0

- веднаш да му укаже на КИБС АД Скопје доколку забележи било какви грешки или неправилности кај КИБС АД Скопје или било кој од учесниците со цел нивна навремена корекција, како и да доставува предлози за подобрување на работењето на КИБС Инстант;
- да одговори исправно и брзо на секоја процедура за исправка на грешките или на мерките коишто ги преземаат овластените лица од страна на КИБС АД Скопје за да се отстрани евентуалниот проблем во врска со обезбедувањето на учество во КИБС Инстант;
- да ги извести контакт лицата кај КИБС АД Скопје веднаш штом увиди некакви закани за безбедноста, што може да влијаат на учеството во КИБС Инстант и да ги извести контакт лицата кај КИБС АД Скопје веднаш штом увиди некакви неавторизирани активности во КИБС Инстант;
- да го користи учеството во КИБС Инстант согласно намената и исклучиво во согласност со важечката регулатива и актите за работењето на КИБС Инстант, во спротивно одговорен е исклучиво учесникот;
- да го извести КИБС АД Скопје најмалку 15 дена претходно, во случај на промена на начинот на учество во КИБС Инстант, а промената ќе се спроведе во платниот систем во првиот календарски ден од месецот кој следува по истекот на 15-те дена или во првиот календарски ден од друг иден месец определен од учесникот;
- доколку е директен учесник, на одговорност пред КИБС АД Скопје, пред другите учесници и пред трети лица за сите дејствија и пропусти на индиректниот учесник со кој склучил договор;
- неодожно да го извести КИБС АД Скопје во случај на раскинување на тристраниот договор согласно точка 9 алинеја 14 од овие правила.

XXIII. Измени и/или дополнувања на Правилата

104. КИБС АД Скопје може да врши измени и/или дополнувања на овие правила и на другите акти со кои се регулира работењето на КИБС Инстант и условите под кои може да се користи истиот.
105. КИБС АД Скопје е должен да поднесе барање до НБ за добивање на претходна согласност за секоја измена и/или дополнување на овие правила.
106. По добивање на согласност од страна на НБ за измени на правилата, КИБС АД Скопје ги имплементира измените во правилата на КИБС Инстант и ги известува учесниците најмалку 30 дена пред нивната примена.
107. КИБС АД Скопје е должен да ги достави изменетите правила за работа КИБС Инстант до НБ (пречистен текст), во рок од 3 (три) дена од денот на нивното усвојување.

XXIV. Надоместоци на услугите на КИБС Инстант

108. КИБС АД Скопје за учеството во КИБС Инстант утврдува тарифа со која се пресметуваат надоместоците за учесниците.

109. КИБС АД Скопје е должен за секоја промена на надоместоците што ги наплатува од учесниците во КИБС Инстант да ги информира согласно рокот наведен во Законот.

XXV. Користење и заштита на информациите

110. Примените информации за налози за пренос преку КИБС Инстант, учесниците ги користат исклучиво за намената за која се добиени. Не е дозволена понатамошна дистрибуција на информации на други учесници или други правни лица освен во случаи предвидени со закон. Сите учесници и вклучени страни се воедно должни да ја штитат и да се грижат за доверливоста на сите информации и податоци.
111. КИБС АД Скопје и учесниците се должни со личните податоци да постапуваат согласно со Законот за заштита на личните податоци и сопствените интерни акти кои ја регулираат заштитата на лични податоци, а кои се во согласност со законот.
112. Секој учесник е одговорен за штетата предизвикана од непочитувањето на доверливоста и безбедноста на податоците и заштитата на личните податоци.

XXVI. Време на чување на информациите

113. Информациите за налозите за пренос се достапни во реално време во КИБС Инстант во временски период согласно Техничките упатства, а во меѓувреме истите се архивираат.
114. Внесените информации за налози за пренос во КИБС Инстант кои содржат лични податоци и информации за извршени платежни трансакции се чуваат најмалку 10 (десет) години по истекот на календарската година во која е извршен преносот. Останатите информации се чуваат 5 (пет) години, а документите поврзани со учеството во КИБС Инстант, учеството во МИПС и надзорот над КИБС АД Скопје се со трајна вредност.
115. Подолго чување од предвиденото е можно согласно потреби и можности за архивирање и истото е единствено за интерни потреби и анализи на КИБС АД Скопје на платниот систем. КИБС АД Скопје нема обврска да ги доставува до било кои трети страни информациите кои се чуваат подолго согласно претходната точка од овие правила ниту да споделува било какви податоци поврзани со истите.
116. Редистрибуција на испратени информации од КИБС Инстант е можно во рокот предвиден за чување со плаќање надомест за редистрибуцијата согласно тарифа со која се пресметуваат надоместоците за учесниците, освен на потреба од редистрибуција по вина на КИБС АД Скопје.

XXVII. Обелоденување на правила и податоци

117. КИБС АД Скопје на својата веб страница јавно ги објавува овие правила и други акти и информации кои произлегуваат од нив, а чија објава е законска должност на КИБС АД Скопје или за кои КИБС АД Скопје ќе оцени дека е потребно да ги објави, вклучувајќи ги и објавите на учесниците во КИБС Инстант.

XXVIII. Начин на комуникација и контакт лица

118. КИБС АД Скопје преку каналите за комуникација ги известува учесниците за контакт лицата надлежни за решавање на рекламации и давање поддршка за учесниците како

и за податоците за контакт. Контакт лицата на КИБС АД Скопје надлежни за решавање на рекламации се на располагање секој работен ден во рамки на работното време на КИБС АД Скопје, а контакт лицата на КИБС АД Скопје надлежни за давање поддршка за учесниците се на располагање 24 часа, 7 дена во седмицата, 365 дена во годината.

119. Секој учесник е должен да пријави контакт лица и ажурно да го известува КИБС АД Скопје за измените на контакт лицата или нивните податоци за контакт. КИБС АД Скопје не е одговорен за доставени информации до лица за контакт кои учесникот навремено не ги одјавил или не ги ажурирал податоците, ниту е одговорен доколку учесникот не ги прими информациите уредно доставени од КИБС АД Скопје до наведеното контакт лице кое не е навремено одјавено/ажурирано.
120. Комуникацијата меѓу контакт лицата се врши со електронски пораки преку контакт адресите на КИБС АД Скопје и преку соодветна платформа за пријавување на предметот на комуникација. По исклучок, може да се комуницира и преку останатите канали за комуникација на КИБС АД Скопје со обврска кога за тоа има услови, комуникацијата да се повтори преку контакт адресите односно платформата на КИБС АД Скопје.

XXIX. Рекламации

121. Учесниците пријавуваат по електронски пат рекламации по основ на повреда на правилата на работењето. Рокот за поднесување на рекламацијата е најдоцна до 7 (седум) работни дена од денот за кој истата се однесува, а за поднесени рекламации по истекот на овој рок КИБС АД Скопје не е должен да одговори по истите.
122. КИБС АД Скопје е должен во рок од 10 (десет) работни дена од приемот на рекламацијата да ја утврди фактичката состојба и да го извести поднесувачот за преземените активности. Доколку има оправдани причини, КИБС АД Скопје може да го продолжи овој рок и за истото го известува поднесувачот.
123. КИБС АД Скопје прима рекламации само во периодот на чување на информациите. По истекот на рокот за чување, КИБС АД Скопје не е должен да одговори по рекламацијата.
124. При разгледувањето на рекламацијата учесникот е должен да соработува со КИБС АД Скопје и да ги достави сите барани податоци во врска со работењето, во спротивно КИБС АД Скопје не е должен да одговори по рекламацијата. Како валидни податоци се земаат податоците во КИБС Инстант и податоците од учесникот.
125. Во случаи кога крајниот корисник ја оспорува авторизацијата на извршен кредитен трансфер, одговорноста за понатамошно постапување ја има учесникот кај кој крајниот корисник го иницирал налогот за пренос.

XXX. Ниво на услугата

126. Обврските на КИБС АД Скопје за нивото на услугата согласно овие правила и законските одредби се извршуваат согласно нивото на услуга кое КИБС АД Скопје го определува и обезбедува на своите учесници, а кое се врши дополнително.

127. Учесниците може да бараат од КИБС АД Скопје поинакво ниво на услуга и дополнително да го дефинираат. КИБС АД Скопје го разгледува барањето и истото може да го прифати, одбие или да предложи измена на барањето.
128. КИБС АД Скопје не смее да договори поинакво ниво на услуга со учесник ако истото ги загрозува интересите на некој од другите учесници.
129. Одговорноста на КИБС АД Скопје за штетата предизвикана од работењето со КИБС Инстант, за било какво побарување, вклучувајќи, но не ограничувајќи се на невнимание, е ограничена на обична штета, на максимален износ кој е еднаков на износот на предметниот инстант кредитен трансфер, на кој се однесува штетниот настан заедно со каматата на тој износ. Ова ограничување нема да се применува во оној степен кога е утврдено дека било кое побарување, загуба или штета се резултат на намерна злоупотреба и измама од страна на КИБС АД Скопје при што КИБС АД Скопје одговара само за материјалната штета која по сите основи е ограничена на месечниот износ кој го плаќа оштетената страна за користење на услугите на КИБС АД Скопје, во месецот во кој се случил штетниот настан. КИБС АД Скопје во никој случај не одговара за нематеријална штета, вклучително и штета поврзана со загубен профит, добивка, изгубен углед и слично.
130. КИБС АД Скопје не одговара за штетата која ја трпат учесниците поради предизвикување на истата од други учесници или се последица на виша сила.
131. КИБС АД Скопје не одговара за штета која не можел да ја спречи, отстрани ниту избегне, а која е последица на проблем или испад на техничката инфраструктура на друг поврзан платен систем или друг надворешен настан и покрај тоа што КИБС АД Скопје ги применил мерките кои се разумно потребни за спречување на појавата на ваква штета и нејзините последици.
132. КИБС АД Скопје не одговара за штетата во мерка која ја предизвикал учесник, давател на мрежни, телекомуникациски и други услуги за кои е потребно или вообичаено се извршуваат од трети лица или во мерка во која штетата настанала поради надворешни, вонредни и непредвидени настани кои КИБС АД Скопје не можел да ги спречи, избегне или отстрани.

XXXI. Сопственички и авторски права

133. Сите права на сопственост и сите авторски и други сродни права без исклучок (вклучувајќи ги, но не ограничувајќи ги правата на копирање, патентни права, трговските марки, авторските дела, методите, процедурите и знаењето), кои се однесуваат на КИБС Инстант и севкупната документација со која се уредува неговото работење која е дистрибуирана до сите засегнати страни, како и сите сопственички и авторски права кои се однесуваат на продуктите и услугите обезбедени и развиени од страна на КИБС АД Скопје или неговите партнери, ќе останат во целосна сопственост на КИБС АД Скопје и/или на трета страна лицензор/сопственик.
134. Забрането е користење, копирање и дистрибуција на информациите кои се дел од овие правила и/или актите со кои се уредува работењето на КИБС Инстант во целост и/или во делови, како и нивно неовластено менување и користење за други намени и цели освен за користење на истите преку КИБС АД Скопје или нивно користење по добивање на соодветно писмено одобрување од страна на КИБС АД Скопје.

XXXII. Завршни одредби

135. Доколку врз основа на извршениот надзор од страна на НБ е издадено барање или препорака до КИБС АД Скопје, а која наметнува обврска таа да биде спроведена од страна на учесниците во КИБС Инстант, истите се должни соодветно да постапуваат.
136. Техничките упатства се толкуваат и применуваат во согласност со овие правила, а во случај на противречност меѓу одредбите на правилата и Техничките упатства, се применуваат правилата.
137. Правилата за работа на платниот систем КИБС Инстант, верзија 2.0, претставуваат пречистен текст на верзија 1.0 на Правилата за работа на платниот систем КИБС Инстант со архивски бр. 0202-2/69 од 15.10.2025 година која што ги вклучува измените и дополнувањата од Одлуката за измени и дополнувања на Правилата за работа на платниот систем бр. 0202-2/15 од 23.02.2026 година. Пречистениот текст се применува од денот на добиена претходна согласност од Народната банка односно од 03.03.2026 година, и не претставува целосно нови правила, туку продолжување и пречистување на важечките правила, со што се овозможува јасно следење на измените и усогласеност со законските барања.

УПРАВЕН ОДБОР

ПРЕТСЕДАТЕЛ

Горан Анастасовски

Bto

Прилог број 1

Термински план за работа на платниот систем КИБС Инстант

I. Вовед

Со Терминскиот план за работа на КИБС Инстант (во понатамошниот текст: Термински план) се одредуваат моментите за извршување на дејствијата за работа на КИБС Инстант.

Дејствијата во делот на размената на пораките, како и порамнувањето во КИБС Инстант се одвиваат 24 часа секој календарски ден во годината, додека дејствијата за автоматско усогласување на ликвидноста согласно претходно дефинирани циклуси или мануелно согласно ад хок барање на учесник се одвиваат во работни денови на МИПС и во рамки на работното време на МИПС. Временскиот период за извршување на дејствијата на КИБС Инстант е усогласен со Правилата за работа на КИБС Инстант (во натамошниот текст: правила).

Платниот систем КИБС Инстант работи 24/7/365, а дејствијата се прикажани во табелата подолу.

II. Дејствија во платниот систем КИБС Инстант и време на нивно извршување

Време на дејствие	Дејствие
Извршување на налози за инстант кредитни трансфери	
00:00 –24:00	Прием, проверка, внесување, размена на налози за пренос и известувања на учесниците. Налозите за пренос кои се внесени во КИБС Инстант се неотповикливи.
00:00 –24:00	Порамнување на инстант кредитен трансфер во КИБС Инстант.
Управување со ликвидност	
00:00 –08:00	Циклус 1: Од информативна природа во кој до учесниците се доставуваат информации за налозите за пренос кои се извршени и порамнети во КИБС Инстант. Нема можност за усогласување на ликвидноста поради достапност на МИПС системот.
08:00 –10:00	Циклус 2: Во работни денови на МИПС автоматско (при отворање на циклусот) и мануелно (во текот на целиот циклус) усогласување на ликвидноста (пренос на средства помеѓу СПИП и сметките за порамнување на учесниците во МИПС). Во неработни денови на МИПС, од информативна природа во кој до учесниците се доставуваат информации за налозите за пренос кои се извршени и порамнети во КИБС Инстант. Нема можност за усогласување на ликвидноста поради достапност на МИПС системот.
10:00 –12:00	Циклус 3: Во работни денови на МИПС, автоматско (при отворање на циклусот) и мануелно (во текот на целиот циклус) усогласување на

Правила за работа на платниот систем КИБС Инстант в.2.0

	ликвидноста (пренос на средства помеѓу СПИП и сметките за порамнување на учесниците во МИПС). Во неработни денови на МИПС, од информативна природа во кој до учесниците се доставуваат информации за налозите за пренос кои се извршени и порамнети во КИБС Инстант. Нема можност за усогласување на ликвидноста поради достапност на МИПС системот.
12:00 –14:00	Циклус 4: Во работни денови на МИПС, автоматско (при отворање на циклусот) и мануелно (во текот на целиот циклус) усогласување на ликвидноста (пренос на средства помеѓу СПИП и сметките за порамнување на учесниците во МИПС). Во неработни денови на МИПС, од информативна природа во кој до учесниците се доставуваат информации за налозите за пренос кои се извршени и порамнети во КИБС Инстант. Нема можност за усогласување на ликвидноста поради достапност на МИПС системот.
14:00 –16:30	Циклус 5: Во работни денови на МИПС, автоматско (при отворање на циклусот) и мануелно (во текот на целиот циклус) усогласување на ликвидноста (пренос на средства помеѓу СПИП и сметките за порамнување на учесниците во МИПС). Во неработни денови на МИПС, од информативна природа во кој до учесниците се доставуваат информации за налозите за пренос кои се извршени и порамнети во КИБС Инстант. Нема можност за усогласување на ликвидноста поради достапност на МИПС системот.
16:30 –21:00	Циклус 6: Од информативна природа во кој до учесниците се доставуваат информации за налозите за пренос кои се извршени и порамнети во КИБС Инстант. Нема можност за усогласување на ликвидноста поради достапност на МИПС системот.
21:00 –24:00	Циклус 7: Од информативна природа во кој до учесниците се доставуваат информации за налозите за пренос кои се извршени и порамнети во КИБС Инстант. Нема можност за усогласување на ликвидноста поради достапност на МИПС системот.
Извештаи	
Најдоцна 45 минути по затворање на секој циклус	КИБС Инстант автоматски генерира и испраќа до учесниците: - Извештај за пресметковен циклус (CRR – Cycle Reconciliation Report) кој во себе содржи вкупен број на успешно обработени и порамнети налози за пренос за учесникот во КИБС Инстант за дадениот циклус и - Извештај за обработени налози за пренос (TRR - Transaction Reconciliation Report) кој во себе ги содржи истите налози за пренос од соодветниот CRR со повеќе детали за самите налози за пренос иницирани од и кон учесникот.

Правила за работа на платниот систем КИБС Инстант в.2.0

По 24:00	КИБС Инстант автоматски генерира и испраќа до учесниците дневен пресметковен извештај (DRR - Daily Reconciliation Report) кој претставува дополнување на извештајот за пресметковен циклус и во себе ги содржи збирно сите извештаи за пресметковен циклус за тој ден.
16:30	КИБС Инстант автоматски генерира и испраќа до учесниците извештај за усогласувања на ликвидност (LRR - Liquidity Reconciliation Report) кој во себе содржи информација за вкупен број на успешно извршени усогласувања на ликвидност од страна на учесникот за тековниот ден.
Согласно терминскиот план на МИПС	КИБС АД Скопје добива од МИПС: Извештај за состојбата на СПИП
Регистар на учесници	
Секоја среда до 21:00	Ажурирање на регистар на учесници за следната седмица од страна на КИБС АД Скопје.
Секој четврток до 10:00	Испраќање на ажуриран регистар на учесници до сите учесници од страна на КИБС АД Скопје.
Веднаш по настанување на промената	Испраќање на ажуриран регистар на учесници во случај на вонредни промени на статус на учесник.

Доколку настане непредвидена вонредна ситуација (како на пример технички прекин, оперативен инцидент, надворешно наметнати ограничувања и сл.), која налага отстапување од временскиот распоред од овој Термински план, времињата на извршување на дејствијата ќе се утврдат со одлука на Управниот одбор на КИБС АД Скопје. Во случај на непредвидена вонредна ситуација која налага отстапување од временскиот распоред од овој Термински план, а се однесува на термините за управување со ликвидноста, времињата на извршување на дејствијата ќе се утврдат со одлука на Управниот одбор на КИБС АД Скопје по претходното писмено известување на операторот на платниот систем МИПС и добиеното одобрување од негова страна. За одлуката се известуваат сите учесници.

Овој Термински план влегува во сила и се применува по добивањето на соодветна согласност односно дозвола за работа од НБ и со истовремена примена на правилата за работа на КИБС Инстант.

УПРАВЕН ОДБОР

ПРЕТСЕДАТЕЛ

Горан Анастасовски

Handwritten signature in blue ink.